

Datum
2023-05-11Dnr/Beteckning
TSG 2023-2171Ert datum
2023-03-16Er beteckning
LI2023/02059Regeringskansliet
Landsbygds- och infrastrukturdepartementetli.remissvar@regeringskansliet.se
li.transport.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande gällande promemoria 'Exklusiv leverantör av gemensamma informationstjänster i U-space-luftrum'

Promemorian föreslår en ändring i förordning (2010:184) som medför att Luftfartsverket pekas ut som exklusiv leverantör av gemensamma informationstjänster i samtliga U-space-luftrum i Sverige.

Ändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2023.

Sammanfattning

Transportstyrelsen tillstyrker förslaget men har följande synpunkter till bedömningen av konsekvenser.

Transportstyrelsens synpunkter

Luftfartsverket ska, från och med den 1 februari 2023, inom och utom landet tillhandahålla flygtrafiktjänster för civil och militär luftfart, gemensamma informationstjänster för U-space-luftrum och tjänster för planering och genomförande av flygning för obemannad luftfart samt service- och konsulttjänster som är knutna till verksamheterna, se 2 § 1 st. SFS (2010:184).

Förordning (EU) 2021/664 av den 22 april 2021 om ett regelverk för U-space ger i artikel 5(6) medlemsstaterna möjlighet att utse en exklusiv leverantör av gemensamma informationstjänster. Förordningen ger kortfattat möjlighet till antingen en centraliserad (exklusiv) leverantör för alla U-space-luftrum eller en decentraliserad modell där flertalet leverantörer av gemensamma informationstjänster ges möjlighet att verka.

Transportstyrelsen ser positivt på att Luftfartsverket utpekas som exklusiv leverantör av de gemensamma informationstjänsterna i alla U-space-luftrum i Sverige och tillstyrker förslaget. Detta remissvar använder hädanefter benämningen S-CISP för en exklusiv gemensam

informationstjänsteleverantör (eng. single common information service provider).

Det främsta skälet till Transportstyrelsen ställningstagande är Sveriges säkerhet och vårt tidigare ställningstagande att det är nödvändigt att staten har rådighet över den digitala infrastrukturen med hänsyn till totalförsvaret (ref. Förstudie obemannad luftfart, Luftfartsverket D-2019-182522). Sverige är det land i Europa som får anses ha kommit längst i integreringen av civil och militär luftfart. Detta medför att militära behov av luftrum, information om militär trafik liksom annan skyddsvärd information hanteras av flygtrafikledningen. Den framtida obemannade luftfarten som till stor del kommer möjliggöras med U-space-konceptet och i U-space-luftrum kommer resultera i luftfartyg som trafikerar luftrummet på lägre höjder än i dag och med luftfartyg utrustade med allt mer avancerad kamera- och sensorteknik. Det finns därmed ett behov av att styra trafiken på ett ordnat och eftertänksamt sätt för att undvika oavsiktlig, och förhindra medveten, avbildning av exempelvis skyddsobjekt eller militära anläggningar. Denna operativa del utförs av respektive USSP, beslut och styrning grundas dock på information distribuerad från CISP. Informationen var dessa anläggningar och områden är belägna, är känslig information och bör hanteras inom statens rådighet.

Transportstyrelsen bedömer således att den information, både enskild och sammantagen, en informationsleverantör behöver förvalta får anses så pass skyddsvärd att det vore direkt olämpligt om den informationen förvaltas av privata aktörer eller aktörer med ägandeskap eller säte i tredje land. Ur totalförvarssynpunkt är det därför lämpligt och önskvärt att staten Sverige har rådighet över informationen och den digitala infrastrukturen. Att Luftfartsverket föreslås få exklusiv ställning som S-CISP säkerställa detta.

Ett annat skäl till Transportstyrelsens ställningstagande är att den digitala infrastruktur och de avancerade system som krävs för att tillhandahålla informationstjänsterna på ett flygsäkerhetsmässigt sätt troligen kommer innebära stora kostnader i implementering, underhåll och utveckling. Det står klart att U-space-konceptet tillför en fjärde aktör i luftfartssystemet för den obemannade luftfarten i jämförelse med den bemannade luftfarten. Transportstyrelsen ser det som troligt att kostnaderna för informationstjänsten hålls låga i och med ett utpekande av en S-CISP där exklusiviteten resulterar i ett minimerande av investeringar och underhåll, sett över hela ekosystemet. I en konkurrensutsatt situation med en distribuerad form av CISP, riskerar kostnaderna att konsekvent bli högre då respektive CISP skulle behöva göra liknande stora investeringar i infrastruktur och system. Transportstyrelsen anser här att det är av vikt och i samhällets intresse att minimera kostnaderna för efterföljande aktörer i

informationskedjan inom U-space-konceptet, vilket är gynnsamt för den obemannade luftfarten i stort.

Gällande promemorians bedömning av konsekvenser för statliga myndigheter anser Transportstyrelsen att konsekvenser finns även för Transportstyrelsen. För Transportstyrelsens del får utpekandet av en S-CISP konsekvensen att en informationstjänsteleverantör ska certifieras. I det fall Sverige valt att implementera en distribuerad modell av den gemensamma informationstjänsten hade Transportstyrelsen inte, enligt U-space-förordningen, behövt certifiera dessa leverantörer. Ett utpekande av en S-CISP får därmed följderna att Transportstyrelsen behöver säkerställa resurser för dels certifiering, dels löpande tillsyn.

Transportstyrelsen är medveten om att ett utpekande av Luftfartsverket som exklusiv leverantör av gemensamma informationstjänster i realiteten skapar en monopolistisk ställning för Luftfartsverket. Den samlade bedömningen är dock att säkerhetsaspekterna överväger de potentiella negativa effekterna en monopolistisk ställning kan ge. Transportstyrelsen tillstyrker de bedömningar och skäl som lyfts i punkterna 5.3 och 5.4. I tillägg till detta bör lyftas att Transportstyrelsen ser positivt på att marknaden för U-space-tjänsteleverantörer är fri och konkurrensutsatt.

Ett ekosystem med en statlig S-CISP som ansvarar för den digitala infrastrukturen, med flertalet konkurrerande USSP:er och en mängd UAS-operatörer som verkar, anser Transportstyrelsen ge de bästa förutsättningarna för det svenska samhället och medborgarna att ta tillvara de fördelar och mervärden den obemannade luftfarten kan erbjuda. Med en S-CISP säkerställs att detta sker ordnat och med bibehållen flygsäkerhet i det svenska luftrummet.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Jonas Bjelfvenstam. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog avdelningschef Gunnar Ljungberg, enhetschef Andreas Holmgren, sektionschef Jörgen Andersson, jurist Charlotta af Forselles, sakkunnige Christoffer Massinger och handläggare Ola Andersson, den senare föredragande.